

Txaras mendia [Txaragana/Atxoste]

Txaraganako mendixkari Atxoste ere esaten zaio. Hala ere, Txaragana oso deskribatzailea da. Izan ere, tokiko erabileraren arabera, "txara" hitzak "sastraka" moduko zerbait esan nahi du. Beraz, "xarabeen mendia"-ren aurrean gaude. Landaredia gaur egungoa, basoz, sasiz eta tamaina txikiko zuhaitzez betea, horren fede ematen du. Hala eta guztiz ere, harrizko egitura batzuk metrailadore frankisten guneak ziren Elosuren aurrean.

1936ko abenduan, Villarreal bataila odoltsuaren beste agertoki bat izan zen. Posizioak behin baino gehiagotan eskuz aldatu zituzten bi aste pasatxotan. Eta, hala ere, hasieran errepublikarren batailoiek emaitza onak edo ez hain onak lortu bazituzten ere, hainbat postu hartuz, aurrera egiteko helburua beti ezinezkoa zela ikusi zen. Gasteiz, batailaren lehen konkista handia izan behar zuena, beti puntu bat besterik ez zen izan zeruertzean.

Pixkanaka, tornuak aldatuz joan ziren eta matxinatutako armadak hainbat errefortzu jaso zituen. Kontraerasoa bortitza eta eraginkorra izango zen. Errepublikarrak porrot tragikoak pilatzen hasi ziren. Txaraganaren posizio honen inguruan eta Elosurantz, José Ramón Nogueira borrokalari sozialistak honako hau gogoratzen zuen:

«[...] Elosu hartu genuen, baina Nafarraterantz jarraituz, segada bat egin ziguten: hiru suren artean sartzen utzi ziguten ziren, eta, arriskutsuena, ia bizkarrean geneukan beste su bat. [...] Erretiradan borrokatu ginen. [...] Desastre hutsa izan zen. Elosura iritsi ginenean, komandantea negarrez ari zen. [...] ez genuen inoiz aurpegi txarrik jarri eta bidaltzen zigutena egiten genuen, eta batzuetan gaizki ateratzen bazitzaigun ere, gogo biziz borrokatzen ginen Gobernu legal baten alde eta nazioarteko faxismoaren aurka».

Josu Santamarina Otaola

MEMORIA HISTORIKOAREN IBILBIDEAK ZIGOITIAN

(2019/02/07) FRONTE FRANKISTA (1936-1937)